

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 434/2014-11

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 24. júla 2014 predbežne prerokoval sťažnosť V. I., zastúpenej euroadvokátom JUDr. Ľubomírom Müllerom, Symfonická 1496/9, Praha, Česká republika, vo veci namietaného porušenia čl. 1 Listiny základných práv a slobôd, základného práva na súdnu ochranu zaručeného v čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd a práva na spravodlivé súdne konanie zaručeného v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Krajského súdu v Bratislave č. k. 5 Co 204/2013-56 z 28. marca 2013 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť V. I. o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 22. júla 2013 doručená sťažnosť V. I. (ďalej len „sťažovateľka“), vo veci namietaného porušenia čl. 1 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“), základného práva na súdnu ochranu zaručeného v čl. 36 ods. 1 listiny a práva na spravodlivé súdne konanie zaručeného v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“)

uznesením Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) č. k. 5 Co 204/2013-56 z 28. marca 2013.

Zo sťažnosti a z jej príloh vyplýva, že v konaní vedenom Okresným súdom Bratislava I (ďalej len „okresný súd“) pod sp. zn. 9 C 149/2012 sa sťažovateľka žalobou z 8. augusta 2012 domáhala proti Slovenskej republike (ďalej len „žalovaná“), zastúpenej Ministerstvom spravodlivosti Slovenskej republiky (ďalej len „ministerstvo“), zaplata sumy 117,67 € s príslušenstvom z titulu náhrady škody.

Žalobou uplatnená škoda v zmysle zákona č. 119/1990 Zb. o súdnej rehabilitácii v znení účinnom v rozhodujúcom období (ďalej len „zákon o súdnej rehabilitácii“) mala predstavovať trovy výkonu trestu odňatia slobody teraz už nebohého J. F. (ďalej len „otec sťažovateľky“) uloženého mu rozsudkom bývalého Nižšieho vojenského súdu Bratislava sp. zn. Vt 179/50-I. z 5. septembra 1950 pre spáchanie trestného činu vyhýbania sa služobnej povinnosti podľa § 270 ods. 1 písm. b) zákona č. 86/1950 Zb. Trestný zákon v znení účinnom v rozhodujúcom období v trvaní dvoch rokov, ktorý bol po povolení obnovy konania uznesením okresného súdu sp. zn. 2 Nt 9/2010 z 18. januára 2011 zrušený, pričom uznesením okresného súdu sp. zn. Vt 179/50 z 9. mája 2011 bolo trestné stíhanie otca sťažovateľky zastavené, pretože skutok, pre spáchanie ktorého bol obžalovaný (odsúdený), nie je trestným činom, a keďže zákonná šesťmesačná lehota na celkové odškodnenie vrátane náhrady trov výkonu trestu odňatia slobody na základe žiadosti sťažovateľky zo 4. októbra 2011 zaslanej ministerstvu uplynula 4. apríla 2012 márne.

Keďže 3. septembra 2012 ministerstvo žalobou uplatnený nárok sťažovateľke priznalo, sťažovateľka podaním z 8. októbra 2012 okresný súd žiadala, aby konanie v časti o zaplata sumy 117,67 € zastavil, a súčasne navrhla, aby okresný súd žalovanej uložil povinnosť zaplatiť sťažovateľke z pôvodne žalovanej sumy (istiny) úroky z omeškania, ako aj povinnosť nahradiť jej trovy tohto konania.

Následne potom, ako okresný súd uznesením č. k. 9 C 149/2012-18 z 28. novembra 2012 konanie v časti o zaplata sumy 117,67 € zastavil a súčasne rozhodol o pripustení

zmeny žaloby v súlade s podaním sťažovateľky zo 8. októbra 2012, ministerstvo 5. decembra 2012 priznalo sťažovateľke aj žalované úroky z omeškania.

Na základe návrhu sťažovateľky z 21. januára 2013 okresný súd uznesením č. k. 9 C 149/2012-25 z 25. januára 2013 konanie aj v časti úrokov z omeškania, t. j. aj v celom prevyšujúcom rozsahu zastavil, pričom žalovanej uložil povinnosť uhradiť sťažovateľke trovy konania v sume 97,10 €.

Keďže žalovaná podala proti uzneseniu okresného súdu č. k. 9 C 149/2012-25 z 25. januára 2013 v časti výroku o náhrade trov konania odvolanie – riadny opravný prostriedok, krajský súd uznesením č. k. 5 Co 204/2013-56 z 28. marca 2013 odvolaním žalovanej napadnuté uznesenie okresného súdu pre nehospodárny spôsob uplatňovania nárokov na odškodnenie v zmysle zákona o súdnej rehabilitácii (ďalej len „rehabilitačné odškodnenie“), t. j. viacerými žalobami, napriek tomu, že tieto si mohla uplatniť aj len jednou žalobou, zmenil tak, že sťažovateľke náhradu trov konania nepriznal. Toto uznesenie krajského súdu nadobudlo právoplatnosť 23. mája 2013.

Právny zástupca sťažovateľky sťažnosť odôvodňuje okrem iného takto:

«...V prípade sťažovateľky je kľúčová otázka, zda byla povinna (aby vyhověla požadavku soudu na hospodárnost řízení) podávat pouze jednu žalobu.

Stěžovatelka má za to, že takový požadavek na hospodárnost řízení právní řád Slovenské republiky neklade. Odvolací soud sěžovatelku ve skutečnosti „trestá za úspěch“ v tomto řízení, když jí ukládá, aby hradila náklady řízení ze svého (poté, co žalobu podala důvodně a žalovaná strana po podání žaloby postupně splnila vše ještě dříve, než soud rozhodl ve věci samé).

Jestliže si sěžovatelka zvolila advokáta a požadovala po něm vymožení částky, pak účelně vynaložené náklady ve sporu jsou ty, které specifikuje ustanovení § 137 o. s. ř. Mezi ně patří i „odmena za zastupovanie, ak je zástupcom advokát“.

Samozřejmě že tato „odmena za zastupovanie“ musí mít své limity. Ty jsou dány jednak samotným ustanovením občanského soudního řádu (například v případě zastupování více advokátů má úspěšná strana ve sporu nárok podle § 149 odst. 3 o. s. ř. pouze

na úhradu odměny pro jednoho z nich) a také zvláštním předpisem, tj. vyhláškou č. 655/2004 Z. z., v platném znění, tedy advokátním tarifem. (Když například advokát s klientem uzavře smlouvu, že advokát bude účtovat klientovi s ohledem na riziko sporu dvojnásobek advokátního tarifu, lze po protistraně u soudu požadovat jen to, co určuje tarif.)

Na druhé straně ale nelze úspěšné straně ve sporu odeprít náhradu nákladu řízení v konkrétním sporu jen proto, že podala ještě jiné žaloby kvůli jiným položkám. Takové kritérium „účelnosti“ a „hospodárnosti“ řízení není nikde stanoveno. V této souvislosti také stěžovatelka připomíná, že řízení o jejích jednotlivých nárocích měla různý průběh, (Například v řízení o náhradě ušlého výděлку pod sp. zn. 11C/148/2012 rozhodoval soud meritorně, zatímco v případě jiných nároku bylo řízení zastaveno. Ve věci nemateriální ujmy nebyla žaloba pro rozporuplnost judikatury dosud podána.)

Navíc v takových případech hrozí značné komplikace sporu, když Ministerstvo spravedlnosti SR k jednotlivým položkám začne zaujímat rozdílná stanoviska, což se stalo i v tomto případě...

Pro přehlednost stěžovatelka sděluje, že u Ministerstva... uplatnila celkem 6 různých položek. V šestiměsíční lhůtě Ministerstvo... nezaujalo stanovisko ani k jedné.

Potom sdělením s dvojí datací (datováno 3. 9. 2012 a zároveň 25. 9. 2012) přiznalo Ministerstvo ... stěžovatelce tři položky: (1) náhradu nákladů trestního řízení, (2) náhradu nákladů vazby a (3) náhradu nákladů výkonu trestu. Ministerstvo odmítlo přiznat náhradu nemateriální újmu (4). Tím prohlásilo Ministerstvo... řízení za ukončené.

Dne 3. 9. 2012 (rovněž také datováno 25. 9. 2012) však Ministerstvo... vydalo ještě jiné sdělení, jímž přiznalo stěžovatelce náhradu nákladu právního zastoupení (5). A i zde prohlásilo Ministerstvo spravedlnosti SR řízení za ukončené.

Potom ale dne 5. 12. 2012 Ministerstvo spravedlnosti zaslalo stěžovatelce další sdělení, totiž že jí přiznává úrok z prodlení.

Ani v jednom ze zmíněných sdělení se však Ministerstvo... nezmiňuje o šesté položce, tj. náhradě ušlého výděлку.

Za těchto okolností by se řízení o všech položkách najednou stalo (přinejmenším pro stěžovatelku) naprosto nepřehledným...

Stěžovatelka měla ale i další důvody, proč jednotlivé položky žalovala samostatně.

Soudy samy totiž posuzují jednotlivé položky někdy odlišně. Například v obdobné věci L. B.

- *soud přiznal náhradu ušlého výdělku a nákladu výkonu trestu (rozsudek Okresního soudu Bratislava I. ze dne 16. 1. 2008 č. j. 27C/208/2006-54 ve znění rozsudku Krajského soudu Bratislava ze dne 21. 7. 2008 č. j. 15Co/252/2008-76);*

- *soud odmítl přiznat náhradu nákladů obhajoby (rozsudek Okresního soudu Bratislava I. ze dne 22. 10. 2007 č. j. 7C/108/2006-53 ve spojení s opravným usnesením ze dne 16. 11. 2007 č. j. 7C/108/2006-59 a ve znění rozsudku Krajského soudu Bratislava ze dne 16. 10. 2008 č. j. 12Co/85/2008-68);*

J. B.

- *soud přiznal náhradu nákladů vazby, výkonu trestu a trestního řízení (rozsudek Okresního soudu Bratislava I. ze dne 26. 1. 2010 č. j. 21C/36/2009-126);*

- *soud odmítl přiznat náhradu nákladu ušlého výdělku (rozsudek Okresního soudu Bratislava I. ze dne 10. 6. 2009 č. j. 10C/60/2006-42 ve znění rozsudku Krajského soudu Bratislava ze dne 8. 12. 2010 č. j. 7Co/207/2009-100).*

Stěžovatelce jsou známy i případy, že žalobci podali jednu žalobu a soud sám pak některé položky vyčlenil k samostatnému projednání...

Stěžovatelka má za to, že s ohledem na to, co je uvedeno výše, postupovala nejefektivnějším způsobem, totiž aby

- *žaloba byla jednoduchá;*
- *žalovanou položku bylo možné snadno individuálně posoudit;*
- *řízení nebylo komplikováno různými přístupy žalované k jednotlivým položkám;*
- *řízení nebylo komplikováno tím, že jednotlivé položky jsou posuzovány podle různých předpisů;*
- *nehrozilo vyčlenění jednotlivých položek do zvláštních řízení;*
- *žalobu bylo možno co nejdříve vyřídit...*

Stěžovatelka připomíná, že základním problémem je to, že v daném případě Ministerstvo... nesplnilo svoji povinnost do 6 měsíců vyřídit stěžovatelčin požadavek na odškodnění a po této lhůtě pak začalo zaujímat k jednotlivým položkám rozdílné postoje...

Stěžovatelka připomíná, že v obdobných sporech stejný senát přiznal plnou náhradu nákladů řízení, když podobný nárok uplatnil žijící poškozený anebo pouze jediný dědic. Viz například usnesení Krajského soudu Bratislava ze dne

- 28. 9. 2012 č. j. 5Co/434/2012-24 ve věci V. G.;
- 30. 11. 2012 č. j. 5Co/492/2012-91 ve věci M. U.;
- 28. 2. 2013 č. j. 6Co/18/2013-42 ve věci J. Š.

Stěžovatelka na odůvodnění těchto usnesení odkazuje, neboť má za to, že zásady zde vysvětlené by měly být uplatněny i v jejím případě.

Krajský soud Bratislava však ve srovnatelném případě stěžovatelky jednal naprosto odlišně. Vůči stěžovatelce tedy jednal diskriminačním způsobem...»

Vzhľadom na uvedené sťažovateľka navrhuje, aby ústavný súd po prijatí jej sťažnosti na ďalšie konanie takto rozhodol:

„I. Usnesením Krajského soudu Bratislava ze dne 28. 3. 2013 č. j. 5Co/204/2013-56 bylo porušeno právo stěžovatelky na

- *spravedlivý proces podle čl. 6 odst. 1 Úmluvy,*
- *soudní ochranu podle čl. 36 odst. 1 Listiny a*
- *rovnost podle čl. 1 Listiny.*

II. Usnesení Krajského soudu Bratislava ze dne 28. 3. 2013 č. j. 5Co/204/2013-56 se zrušuje.

III. Stěžovatelce se přiznává zadostiučinění ve výši 100,- Euro, které je Krajský soud Bratislava povinen vyplatit stěžovatelce... do dvou měsíců od doručení tohoto nálezu.

IV. Stěžovatelce se podle advokátního tarifu přiznávají náklady právního zastupování, které je Krajský soud Bratislava povinen vyplatit na účet právního zástupce stěžovatelky... do dvou měsíců od doručení tohoto nálezu...“

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd

vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa ods. 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah. Ak porušenie práv alebo slobôd podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal...

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadostučinenie.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí senátu bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Podľa čl. 1 listiny ľudia sú slobodní a rovní v dôstojnosti i v právach. Základné práva a slobody sú neodňateľné, nescudziteľné, nepremlčateľné a nezrušiteľné.

Podľa čl. 36 ods. 1 listiny každý sa môže domáhať ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v určených prípadoch na inom orgáne.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom...

Predmetom sťažnosti sťažovateľky je namietané porušenie čl. 1 listiny, základného práva na súdnu ochranu zaručeného v čl. 36 ods. 1 listiny a práva na spravodlivé súdne konanie zaručeného v čl. 6 ods. 1 dohovoru uznesením krajského súdu č. k. 5 Co 204/2013-56 z 28. marca 2013.

Podstata sťažnosti sťažovateľky spočíva v tvrdení, že pokiaľ krajský súd napadnutým uznesením s poukazom na ustanovenie § 150 ods. 1 zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení účinnom v rozhodujúcom období (ďalej len „OSP“) nehospodárny spôsob uplatňovania čiastkových nárokov rehabilitačného odškodnenia sťažovateľkou, t. j. viacerými žalobami, napriek tomu, že tieto si mohla uplatniť aj len jednou žalobou, považoval za taký dôvod hodný osobitného zreteľa, pre ktorý uznesenie okresného súdu č. k. 9 C 149/2012-25 z 25. januára 2013 v časti výroku o náhrade trov (prvostupňového) konania v celkovej sume 97,10 € zmenil tak, že sťažovateľke náhradu týchto trov konania voči žalovanej nepriznal, nárok na náhradu trov konania jej bol arbitrárnym spôsobom odopretý.

Ústavný súd v prvom rade v súlade so svojou judikatúrou predovšetkým podotýka, že obsahom základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, podľa čl. 36 ods. 1 listiny a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru sú obdobné záruky, že vec bude spravodlivo prerokovaná nezávislým a nestranným súdom postupom ustanoveným zákonom. Z uvedeného dôvodu v týchto právach nemožno vidieť podstatnú odlišnosť (II. ÚS 27/07).

Ústavný súd vzhľadom na svoju doterajšiu judikatúru považuje za potrebné tiež pripomenúť, že nie je zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu, ani

preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol alebo nebol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách. Z tohto postavenia ústavného súdu vyplýva, že môže preskúmať rozhodnutie všeobecného súdu v prípade, ak v konaní, ktoré mu predchádzalo, alebo samotným rozhodnutím došlo k porušeniu základného práva alebo slobody. Skutkové a právne závery všeobecného súdu môžu byť teda predmetom kontroly zo strany ústavného súdu vtedy, ak by vyведенé závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné, a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (mutatis mutandis I. ÚS 13/00).

Rozhodovanie o náhrade trov je súčasťou súdneho konania, a preto všeobecný súd pri poskytovaní súdnej ochrany podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, podľa čl. 36 ods. 1 listiny a podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru môže postupom, ktorý nie je v súlade so zákonom (čl. 46 ods. 4 a čl. 51 ods. 1 ústavy), porušiť základné právo účastníka konania na súdnu ochranu (obdobne II. ÚS 56/05).

Obsahom práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, podľa čl. 36 ods. 1 listiny a podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru je *ratione materiae* aj právo na rozhodnutie o trovách konania, resp. o náhrade trov konania v súlade so zákonom (Robins c. Spojené kráľovstvo z 23. septembra 1997).

Na druhej strane musí ústavný súd zdôrazniť, že iba celkom výnimočne podrobnejšie preskúmava rozhodnutia všeobecných súdov o trovách konania. Problematika náhrady trov konania by mohla dosiahnuť ústavnoprávny rozmer len v prípade extrémneho vybočenia z pravidiel upravujúcich toto konanie, k čomu by mohlo dôjsť najmä na základe takej interpretácie a aplikácie príslušných ustanovení zákona, ktorá by v sebe zahŕňala črty svojvôle (mutatis mutandis IV. ÚS 170/08, II. ÚS 64/09).

Všetky tieto hľadiská a postuláty tvorili východiská pre posúdenie sťažnosti ústavným súdom aj v tomto prípade.

Podľa zistenia ústavného súdu krajský súd uznesenie č. k. 5 Co 204/2013-56 z 28. marca 2013 odôvodnil okrem iného najmä takto:

«... Odvolací súd sa nestotožňuje s postupom súdu prvého stupňa pri rozhodovaní o priznaní náhrady trov právneho zastúpenia v tomto prípade. Odvolací súd sa stotožňuje s argumentáciou odporcu uvedenú v odvolaní, že v tomto prípade nebol postup navrhovateľa zastúpeného právnym zástupcom v súlade so zákonom č. 586/2003 Z. z. o advokácii, keď skutočne právny zástupca konal v rozpore so zásadou účelnosti a hospodárnosti konania. V rozpore s touto zásadou je taký postup účastníka konania a prípadne jeho právneho zástupcu, keď sa viacerými návrhmi domáha nároku, ktorý možno uplatniť jednou žalobou. Požiadavka na účelnosť a hospodárnosť konania pritom nekoliduje s dispozičnou zásadou procesného práva. Je skutočne len na navrhovateľovi koho bude žalovať a akým spôsobom avšak aj takýto postup musí byť v súlade s ostatnými zásadami súdneho konania.

V tomto prípade má odvolací súd za to, že cieľom postupu navrhovateľky zastúpenej právnym zástupcom bolo navýšenie trov konania. Jednou žalobou, ktorou by navrhovateľka uplatnila všetky nároky, ktoré uplatnila u odporcu jednou žiadosťou by bol jednoduchším a hospodárnejším spôsobom dosiahnuť rovnaký cieľ ako „rozštiepenými návrhmi“ jedného nároku rozloženého do viacerých položiek. Prípadným nesprávnym postupom odporcom pred podaním žaloby v tom, že nárok navrhovateľa neuspokojil bez podania žaloby nemožno ospravedlniť tiež nesprávny postup pri uplatnení nároku súdnou cestou.

Odvolací súd nespochybňuje právo navrhovateľky v súdnom konaní žalovať subjekt ktorý si vyberú a spôsobom aký uznajú za vhodné, ale musí si byť vedomá toho, že v prípade ak súd bude spôsob uplatnenia nároku považovať za nehospodárny, že jej neprizná náhradu trov konania ako v tomto prípade.

Podľa § 142 ods. 1 O. s. p. súd prizná náhradu trov konania potrebných na účelné uplatňovanie alebo bránenie práva. V tomto prípade má odvolací súd za to, že postup navrhovateľky prostredníctvom svojho právneho zástupcu nebolo účelným uplatňovaním

práva, nakoľko účelným by bol postup, kedy by si jednou žalobou „uplatnila svoj nárok voči odporcovi.“

Z týchto dôvodov odvolací súd, rozhodnutie súdu prvého stupňa podľa ust. § 220 O. s. p. zmenil a aplikáciou § 150 ods. 1 O. s. p. navrhovateľovi nepriznal náhradu trov konania tak, ako uviedol vo výroku tohto uznesenia...»

Ústavný súd však nemá v okolnostiach posudzovanej veci dôvod pochybovať o správnosti rozhodnutia krajského súdu, ktorý spôsob uplatňovania čiastkových nárokov rehabilitačného odškodnenia, t. j. viacerými samostatnými žalobami, napriek tomu, že tieto si mohla uplatniť aj len jednou žalobou, pre jeho rozpornosť so zásadou hospodárnosti a účelnosti považoval za taký dôvod hodný osobitného zreteľa v zmysle ustanovenia § 150 ods. 1 OSP, pre ktorý sťažovateľke náhradu trov konania nepriznal. Tento záver v žiadnom prípade nemožno považovať za arbitrárny či zjavne neodôvodnený. Z namietaného uznesenia krajského súdu totiž nevyplýva jednostrannosť, ktorá by zakladala svojvôľu alebo takú aplikáciu príslušných ustanovení všeobecne záväzných právnych predpisov, ktorá by bola popretím ich účelu, podstaty a zmyslu.

V zmysle ustanovenia § 150 ods. 1 OSP ak sú dôvody hodné osobitného zreteľa, nemusí súd výnimočne náhradu trov konania celkom alebo sčasti priznať.

Krajský súd svoj záver ústavne akceptovateľným spôsobom odôvodnil, keď uviedol, že keďže si sťažovateľka svoj nárok na rehabilitačné odškodnenie, ktorý mal pozostávať z náhrady trov trestného konania, výkonu väzby, výkonu trestu odňatia slobody a náhrady za stratu na zárobku, uplatnila v rámci každého jedného z týchto čiastkových nárokov samostatnou žalobou, t. j. viacerými žalobami, pričom tak mohla urobiť aj len jednou žalobou, rozpor tohto sťažovateľkou zvoleného spôsobu uplatnenia nároku na odškodnenie so zásadou hospodárnosti a účelnosti považoval za taký dôvod hodný osobitného zreteľa, pre ktorý sťažovateľke náhradu trov konania voči žalovanej nepriznal, ktorý je podľa názoru ústavného súdu ústavne plne udržateľný.

Inými slovami, keďže všetky čiastkové nároky odškodnenia podľa zákona o súdnej rehabilitácii vrátane nároku na náhradu trov výkonu trestu sa viažu na jednu a tú istú „škodovú udalosť“, a to na zrušenie právoplatného odsúdenia otca sťažovateľky a následné zastavenie jeho trestného stíhania, krajskému súdu nič nemožno vytknúť, keď spôsob uplatnenia každého čiastkového nároku rehabilitačného odškodnenia sťažovateľkou, zastúpenou kvalifikovaným právnym zástupcom (advokátom), samostatnou žalobou, a tým vyvolaného zbytočného zvyšovania trov konania potrebných na účelné uplatnenie nároku sťažovateľky považoval za dôvod hodný osobitného zreteľa, pre ktorý jej náhradu trov konania nepriznal.

Uvedený záver podporuje aj tá argumentácia krajského súdu v rámci odôvodnenia napadnutého uznesenia, podľa ktorého sťažovateľkou zvolený spôsob uplatnenia rehabilitačného odškodnenia prostredníctvom kvalifikovaného právneho zástupcu (advokáta) majúceho jeden a ten istý právny základ viacerými žalobami, napriek tomu, že tak mohla urobiť aj len jednou žalobou, je v rozpore tiež s ustanoveniami zákona č. 586/2003 Z. z. o advokácii a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov, podľa ktorých advokát je okrem iného povinný pri výkone advokácie postupovať s odbornou starostlivosťou, a pritom dbať na účelnosť a hospodárnosť poskytovaných právnych služieb (§ 18 ods. 2) a v neposlednom rade aj s ustanovením § 142 ods. 1 OSP, podľa ktorého súd prizná náhradu trov potrebných na účelné uplatňovanie alebo bránenie práva.

Záver krajského súdu o rozpore sťažovateľkou, resp. jej právnym zástupcom, zvoleného spôsobu uplatnenia nároku na rehabilitačné odškodnenie so zásadou hospodárnosti a účelnosti podľa názoru ústavného súdu nie je schopná zvrátiť len okolnosť, že ministerstvo sa k žiadosti sťažovateľky zo 4. októbra 2011 o rehabilitačné odškodnenie vyjadrilo až po márnom uplynutí zákonnej šesťmesačnej lehoty na jej vybavenie, pričom k niektorým z čiastkových nárokov zaujalo odlišné stanovisko, ako ani to, že aj v prípade, keby si bola sťažovateľka nárok na reštitučné odškodnenie uplatnila aj len jednou žalobou, za predpokladu splnenia procesno-právnych podmienok mohla (ale nemusela) byť niektorá

jej časť (čiastkový nárok) vylúčená na prerokovanie a rozhodnutie na samostatné súdne konanie.

Podľa názoru ústavného súdu právny záver uvedený v odôvodnení namietaného uznesenia krajského súdu nie je v rozpore s účelom a zmyslom právnej úpravy náhrady trov konania. Vzhľadom na to nemožno tento záver označiť za nepreskúmateľný ani za svojvoľný, vybočujúci z rámca uvedeného zákonného ustanovenia (§ 150 ods. 1 OSP), a preto tento ústavný súd nemá dôvod ani oprávnenie prehodnocovať ani ho prípadne nahrádzať vlastným.

Opačné závery nevyplývajú ani z nálezu ústavného súdu č. k. III. ÚS 454/2010-26 zo 7. júna 2011 a z nálezu ústavného súdu č. k. I. ÚS 463/2012-23 z 12. decembra 2012, na ktoré sťažovateľka v sťažnosti odkazuje. Ústavný súd v uvedených nálezoch konštatoval, že preskúmané uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 7 So/61/2009 z 11. augusta 2010 v časti výroku o trovách odvolacieho konania a uznesenie najvyššieho súdu sp. zn. 7 So 147/2011 z 27. júla 2012 o trovách odvolacieho konania vo veci pôvodnej vedenej na Krajskom súde v Košiciach pod sp. zn. 5 Sd 66/2007 o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia správneho orgánu – Sociálnej poisťovne, ústredia Bratislava č. 335 720 8170 0 zo 7. marca 2007, ktorým bol navrhovateľke zvýšený vdovský a starobný dôchodok podľa zákona o súdnej rehabilitácii, založené na aplikácii ustanovenia § 146 ods. 1 písm. c) OSP, v zmysle ktorého žiaden z účastníkov nemá právo na náhradu trov (odvolacieho) konania podľa jeho výsledku, ak konanie bolo zastavené, sú z pohľadu ústavného prieskumu arbitrárne a zjavne neodôvodnené.

Na rozdiel od uvedených nálezov však v okolnostiach danej veci je záver krajského súdu o nepriznaní náhrady trov (prvostupňového) konania sťažovateľke s poukazom na § 150 ods. 1 OSP ústavne akceptovateľným spôsobom odôvodnený.

Okrem toho podľa zistenia ústavného súdu uznesenie krajského súdu č. k. 5 Co 434/2012-24 z 28. septembra 2012, na ktoré sa sťažovateľka ako na rozhodnutie v obdobnej právnej veci odvoláva, bolo zmenené uznesenie okresného súdu, ktorým

po späťvzatí návrhu (žaloby) na rehabilitačné odškodnenie vo výške 6,64 € bolo s poukazom na ustanovenie § 150 ods. 2 OSP vyslovené, že sa náhrada trov konania navrhovateľovi nepriznáva, a to tak, že odporca bol zaviazaný zaplatiť navrhovateľovi trovy konania vo výške 72,69 €, pričom krajský súd uviedol, že postup pri rozhodovaní o trovách konania podľa § 150 ods. 2 OSP nie je a nemôže byť pravidlom pri rozhodovaní o sporoch s nízkou hodnotou sporu. Totiž v zmysle ustanovenia § 150 ods. 2 OSP, ak sú trovy konania v drobných sporoch neprimerané voči pohľadávke, môže ich súd nepriznať alebo znížiť.

Pokiaľ sa sťažovateľka v sťažnosti odvoláva aj na uznesenie krajského súdu č. k. 5Co 492/2012-91 z 30. novembra 2012, ako aj údajne v obdobnej právnej veci, podľa zistenia ústavného súdu, týmto uznesením bolo potvrdené uznesenie okresného súdu, ktorým po späťvzatí návrhu (žaloby) na rehabilitačné odškodnenie vo výške 39,18 € bolo konanie zastavené a odporca bol s poukazom na ustanovenie § 146 ods. 2 OSP zaviazaný nahradiť navrhovateľke trovy konania vo výške 87,72 €.

Napokon podľa zistenia ústavného súdu uznesením krajského súdu č. k. 6 Co 18/22013-42 z 28. februára 2013, na ktoré sa sťažovateľka v sťažnosti taktiež odvoláva, bolo potvrdené uznesenie okresného súdu, ktorým po späťvzatí návrhu (žaloby) na zaplatenie rehabilitačného odškodnenia vo výške 27,66 € bolo konanie zastavené a odporca bol s poukazom na ustanovenie § 146 ods. 2 druhú vetu OSP zaviazaný nahradiť navrhovateľovi trovy právneho zastúpenia vo výške 36,36 €, teda v polovici vo vzťahu k uplatneným trovám, pričom krajský súd v rámci svojej argumentácie uviedol, že postup okresného súdu bol správny, keď trovy právneho zastúpenia navrhovateľa znížil na polovicu podľa ustanovenia § 150 ods. 2 OSP, vzhľadom na to, že trovy právneho zastúpenia boli voči pohľadávke, ktorú prevyšovali viac než dvojnásobne, neprimerané.

V súvislosti s argumentáciou sťažovateľky, že k porušeniu jej základného práva na súdnu ochranu a práva na spravodlivé súdne konanie došlo aj tým, že krajský súd sa v sťažnosťou napadnutom uznesení odchyľil od záverov, ku ktorým, pokiaľ ide o rozhodovanie o trovách konania, dospel v uznesení č. k. 5 Co 434/2012-24 z 28. septembra 2012, uznesení č. k. 5 Co 492/2012-91 z 30. novembra 2012 a uznesení

č. k. 6 Co 18/2013- 42 z 28. februára 2013, ústavný súd v prvom rade podotýka, že predmetom konania pred ústavným súdom bolo rozhodnutie krajského súdu č. k. 5 Co 204/2013-56 z 28. marca 2013, ktoré, resp. závery ktorého (pozri už uvedené) ústavný súd z hľadiska dodržania zásad ústavnosti aj preskúmal. Skutočnosť, že krajský súd pri rozhodovaní o trovách konania vo veciach rehabilitačného odškodnia uplatnených inými osobami v iných ako ústavným súdom preskúmvanej veci zaujal odlišné právne stanovisko, ešte nemá za následok automatický predpoklad o ústavnosti záverov vyslovených v týchto iných veciach, a navyše podľa iných procesno-právnych zákonných ustanovení (§ 146 ods. 2 a § 150 ods. 2 OSP), takže takéto rozhodnutia v iných veciach rehabilitačného odškodnenia, pokiaľ ide o trovy konania, nie sú tak pre krajský súd, ako ani pre ústavný súd právne záväzné.

Podľa názoru ústavného súdu interpretácia a následná aplikácia § 150 ods. 1 OSP na prípad sťažovateľky nemá charakter extrémneho vybočenia z pravidiel rozhodovania o trovách občianskeho súdneho konania.

Vzhľadom na uvedené ústavný súd nezistil takú príčinnú súvislosť medzi uznesením krajského súdu a namietaným porušením základného práva sťažovateľky na súdnu ochranu podľa čl. 36 ods. 1 listiny a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ktorá by signalizovala, že napadnutým uznesením krajského súdu by mohlo dôjsť k porušeniu označených práv sťažovateľky.

Ústavný súd k námietke sťažovateľky o porušení čl. 1 listiny v súvislosti s rovnosťou ľudí v dôstojnosti i v právach poznamenáva, že jeho stabilizovaná judikatúra kvalifikuje ustanovenia čl. 12 ústavy, a tým aj ustanovenia čl. 1 a čl. 3 listiny ako všeobecné ustanovenia, ktoré treba vykladať a chápať ako ústavné direktívy adresované predovšetkým orgánom pôsobiacim v normotvornej činnosti všetkých stupňov a ktoré nemôžu plniť poslanie priamo aplikovateľných ustanovení v individuálnych záležitostiach. Ich aplikácia nie je možná bez konkrétneho vyjadrenia dopadu diskriminujúceho postupu štátneho orgánu na základné právo alebo slobodu fyzickej alebo právnickej osoby (napr. I. ÚS 34/96, I. ÚS 58/97, I. ÚS 59/97, IV. ÚS 153/09).

Porušenia citovaného ustanovenia čl. 1 listiny, či už v samostatnom chápaní, ale ani v spojení s namietaným porušením základného práva zaručeného v čl. 36 ods. 1 listiny sa sťažovateľka nemôže úspešne domáhať jednak pre jeho všeobecný charakter, ale najmä vzhľadom na skutočnosť, že toto v konaní pred všeobecným (krajským) súdom porušené nebolo.

Z uvedených dôvodov ústavný súd sťažnosť sťažovateľky po jej predbežnom prerokovaní odmietol ako zjavne neopodstatnenú podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

Vzhľadom na to, že sťažnosť bola odmietnutá ako celok a rozhodnutie o zrušení napadnutého uznesenia krajského súdu, ako aj rozhodnutie o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia a trov konania je viazané na vyslovenie porušenia práva alebo slobody sťažovateľky (čl. 127 ods. 2 prvá veta ústavy), ústavný súd o tej časti sťažnosti, ktorou sa sťažovateľka domáhala ich priznania, už nerozhodoval.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 24. júla 2014